

Koldinghus Margarinefabrik, ca. 1925

Koldinghus Margarinefabrik

Koldinghus Margarinefabrik

På Grønningen 17 gav Kolding Landsogns bygningskommission den 1. september 1923 tilladelse til opførelse af en fabrik til fabrikation af margarine. Bygningen opførtes af murermester R. Chr. Christensen, Kolding, der på samme tid byggede Hans Hansen Sølvsmiede på H.C. Petersens Vej.

Koldinghus Margarinefabrik var etableret i 1913 som et aktieselskab af en kreds af mejerister, der indrettede en meget lille fabrik i et lokale i blikkenslagermester Bachs ejendom i Søndergade 3 i Kolding. Målgruppen var alene forbrugere i Kolding og omegn. Lignende små fabrikker blev etableret rundt omkring i Danmark på dette tidspunkt.

Fabrikken blev i 1920 købt af Mads Jensen, der var født 1876 i Skallerup i Nordjylland. Han var uddannet som kontrolassistent i mejeribrug og var emigreret til USA. Han havde oprettet et privat mejeri i Michigan, inden han i 1919 vendte tilbage til Danmark.

Der var mange margarinefabrikker i Danmark på dette tidspunkt, deriblandt de store Alfa i Vejen og Otto Mønsted med OMA i Århus. I stedet for at konkurrere med de andre om salg af margarine til købmændene, kørte Mads Jensen ud til kunderne med sin margarine, og det var populært på gårdene med de store folkehold, der fik serveret brød med margarine i stedet for det dyre smør.

Margarinefabrikant Mads Jensen, ca. 1930

»Koldinghus« Margarine

En Forretnings Trivsel afhænger af flere Ting, men en af Hovedbetingelserne for at faa en Forretning til at gaa er at levere Kunderne en Vare, som svarer til Kundernes Forventninger.

En Vare som Margarine sælges ikke, fordi der anbringes røde, blaa eller grønne Streger omkring Pakkerne, ej heller selvom Stregerne sættes paa skraa.

Margarinefabrikken »Koldinghus« har altid ment, at vor Margarine skulde sælges, fordi den var god, og fordi den tilfredsstiller Kundernes Fordringer.

Det har glædet os at konstatere, at vore kunder stadig er med os, og vi vil gerne sige Dem alle tak for Hjælp og Støtte hidintil. Vi er ikke i Stand til at fylde halve eller hele Sider i Aviser og Blade med Annoncer, men vi søger at fremstille den bedst mulige Kvalitet til en rimelig Pris --- og saa har vi jo stadig

I 1923 var margarineproduktionen så stor, at lokalet i Søndergade var blevet for lille, og derfor byggede Mads Jensen fabrik på Grønningen i Kolding Landsogn, hvor skatten var lavere end i Kolding by.

Margarinefabrikken lignede et mejeri, og der var også mange lighedspunkter med smørfremstilling i produktionen. Vegetabiliske og animalske olier blev blandet i en trætromle. Der tilsattes kærnemælk, salt og æggeblommer, og når det hele var grundigt blandet, tilsattes koldt vand. Det fik olien til at stivne og blive til margarine. Æggene kunne binde olie og vand sammen og gøre det til en stabil emulsion.

Koldinghus Margarinefabrik kunne konkurrere med de andre margarinefabrikker, fordi den blev kendt for sin gode smag. En af hemmelighederne var, at man i stedet for skummetmælk brugte kærnemælk, der stadig havde lidt af smørsmagen i sig.

»Margarinen uden Oliesmag«

Fra Koldinghus Almanakken, 1939

Margarinefabrikken gav så godt et afkast, at Mads Jensen i 1930 havde råd til at lade Koldingarkitekten Ernst Petersen tegne og bygge den store, smukke villa på Dyrehavevej 101, senere indrettet til spædbørnshjem under navnet "Fuglehøj".

Mads Jensen døde imidlertid allerede i 1933, 56 år gammel, så hans hustru Agnete, født Beck, førte fabrikken videre. Der var på dette tidspunkt ansat ca. 30 mennesker på fabrikken på Grønningen: 11 sælgere, et tilsvarende antal i produktionen og nogle kontorfolk. Sælgerne kørte rundt på landet og solgte margarinen fra Vejle i nord til Åbenrå i syd. Margarinen kunne ikke holde så længe dengang, så bilerne kørte ud en gang om ugen med friske forsyninger.

Under 2. verdenskrig måtte produktionen indstilles pga. mangel på råvarer, men i 1943 var Mads Jensens søn Per Beck Jensen, født 1915, kommet hjem fra København efter at have uddannet sig til civilingeniør og etableret elektronikfabrikken Silcon. Efter krigen overtog han også ledelsen af Koldinghus Margarinefabrik.

Per Beck Jensen automatiserede margarinefabrikken og reducerede arbejdsstyrken til tre sælgere og 4-5 på fabrikken. Koldinghus Margarine var på dette tidspunkt den mest spiste margarine i Sydjylland, og købmændene ville nu også gerne aftage den. Der var stort fokus på en margarine af god kvalitet og kontrol med produktionen.

Margarinefabrikken indgik i 1960'erne i et samarbejde med Nobelpristageren og biokemikeren Henrik Dam om at finde de sundeste råstoffer til margarinefabrikation.

Hvalolien, der indtil begyndelsen af 1950'erne blev brugt i produktionen, fordi den var meget sund og havde et lavt smeltepunkt, blev, da der kom restriktioner på hvalfangsten, erstattet af sildeolie. Desuden brugtes kokosolie, sojaolie og jordnøddesolie. Friske æggeblommer blev afløst af tørrede æggeblommer fra Kina og senere af såkaldte emulgatorer.

Der var mange besøg på fabrikken på Grønningen. Maskinfabrikkerne sendte gerne udlændinge ud til fabrikken for at demonstrere, hvordan de i deres hjemlande kunne indrette margarinefabrikker, og husmoderforeninger fra nær og fjern var også på fabriksbesøg. Koldinghus Margarinefabrik markedsførte sig ved at deltage i julemesser og fødevarermesser, hvor der blev bagt julekager, småkager og kransekager. I 1960'erne lå produktionen på ca. 1000 tons årligt, og frem til omkring 1970 gav fabrikken overskud.

I forbindelse med julemesserne udgav Koldinghus Margarinefabrik også kogebøger med forskellige opskrifter.

Fra slutningen af 1960'erne blev det sværere at sælge margarinen, dels fordi der kom supermarkeder, der så mere på pris end kvalitet og tog kunder fra købmændene.

Grønningen set fra Byparken Foran Koldinghus ses Koldinghus Margarinefabrik i landlige omgivelser, 1930'erne.

80 medlemmer af Kolding Husmoderforening på besøg på Koldinghus Margarinefabrik den 13. februar 1964.

Foto: Peter Thastum

Vanillekranse.

500 gr Mel, 375 gr Melis, 375 gr Margarine, 2 æg, lidt fintskaaret Vanille. Dejgen trykkes igennem en kagesprøjte og laves i smaa Kranse. Bages ved jævn Varme.

Desuden indledte margarinefabrikken Alfa i Vejen en aggressiv markedsføring, der førte til lukning af en lang række margarinefabrikker – og mens det tidligere havde været Koldinghus Margarinefabrik, der finansierede Per Bech Jensens elektronikfabrik Silcon, blev det nu omvendt.

Det endte med, at Koldinghus Margarinefabrik i 1974 blev solgt til Dragsbæk Margarinefabrik i Thisted, og hermed standsede margarineproduktionen i Kolding. Per Bech Jensen ejede fortsat ejendommene Grønningen 17 og 19 indtil 1982. I 1995 blev de nuværende andelsboliger bygget.

Direktør Per Beck Jensen på Koldinghus Margarinefabrik 20. februar 1970. Foto: Peter Thastum.

Silcon, Grønningen 17 & 19

Virksomheden Silcon, navnet er en forkortelse af Silver Condensator, var etableret 1943 af Per Bech Jensen, søn af Koldinghus Margarinefabriks stifter Mads Jensen. Efter endt uddannelse som elektroingeniør arbejdede han på Nordisk Radioindustri i København. Her kunne man under krigen ikke fremskaffe et væsentligt grundmateriale til produktionen af glimmerkondensatorer, så Per Bech Jensen fandt frem til et plastmateriale, som kunne erstatte det.

Produktionen af plastkondensatorer startede i Birkerød, men flyttede i 1945 til Kolding, hvor den fortsatte på loftet af Koldinghus Margarinefabrik. Plastikken blev senere erstattet med et keramisk materiale. Denne produktion krævede mere plads, så først lejede man lokaler på 1. sal i Korsgården, hjørnet af Helligkorsgade/Østergade midt i Kolding, men da der også her blev for trangt, byggedes i 1957 en ny fabriksbygning på Grønningen 19 ved siden af Margarinefabrikken. Efter nogle år blev denne produktion solgt til en tysk fabrik.

Da Silcon var flyttet til Kolding, var Per Bech Jensen også begyndt at producere bilradioer, men havde svært ved at klare sig i konkurrencen med de store producenter, bl.a. Philips.

I stedet producerede firmaet vibratore, der brugtes i datidens bilradioer og sidenhen også de tilhørende strømforsyninger.

Da kondensatorfabrikken var frasolgt, koncentrerede Per Bech Jensen sig om strømforsyningsområdet.

I 1958 begyndte firmaet at fremstille vekselrettere, der anvendtes i forbindelse med omformning af jævnstrøm til vekselstrøm, og fra 1965 udviklede man transistormoduler til strømforsynings- og nødstrømsanlæg.

Det var et område i stor vækst, og man fik snart store internationale ordrer, bl.a. fra et

Koldinghus Margarinefabriks bygning i 1976. Margarineproduktionen var ophørt, men nu holdt Silcon til her. Foto: Teknisk Forvaltning, Kolding Kommune.

schweizisk atomforsøgscenter. Firmaet var også involveret i F16-projektet.

I 1976 blev Silcon omdannet til et aktieselskab, hvor Koldingfirmaet Nordisk Solar ejede halvdelen af aktierne. I 1980 overtog Nordisk Solar hele virksomheden, hvorefter de i 1981 solgte $\frac{3}{4}$ af aktiekapitalen til Niels Nygaard og Søren Rathmann, der førte Silcon videre i en nyopført fabrik på Silcon Alle 1 i Koldings nordlige udkant.

I 1998 solgtes Silcon for et stort millionbeløb til firmaet APC (The American Power Conversion), nu en del af Schneider Electric, der stadig har til huse på Silcon Allé.

Men det store firma begyndte i 1945 på loftet af Koldinghus Margarinefabrik, Grønningen 17.

Skulpturen er inspireret af en margarinedåse fra Koldinghus Margarinefabrik der blev uddelt til kunderne til jul.

Margarinefabrikkens skorsten sprængtes bort i marts 1977. Foto: Peter Thastum.

Projektet er sponsoreret af: Kolding Kommunes Bydelspulje og Kulturpulje – Bissenbakker Maskinfabrik AS - Nordklitgaard ApS
Den Lille Kok – Inprint - Tandlægehuset Harald, Kolding

Tekst af Poul og Birgitte Dedenroth-Schou, grafisk arbejde af Trine Graack Salbæk for Beboerforeningen Tre-i-en februar 2021
Fotos venligst udlånt af Kolding Stadsarkiv